

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกันภัยความรับผิด ของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

ในอดีตที่ผ่านมา ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ค่อยคำนึงถึงปัญหาการจัดแย้งผลประโยชน์หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับผู้รับบริการมากนัก ซึ่งอาจเป็นเพราะการให้บริการด้านสถาปัตยกรรมยังมีไม่มาก รูปแบบการดำเนินธุรกิจการให้บริการด้านสถาปัตยกรรมมักเกิดขึ้นในโครงการใหญ่ๆ โครงการที่มีงบประมาณสูงหรือโครงการของรัฐบาล แต่ปัจจุบันยุคสมัยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก บ้านเมืองมีการพัฒนาเจริญมากยิ่งขึ้น มีการลงทุนจากต่างชาติ เกิดระบบธุรกิจประเภททุนนิยมที่มีขนาดใหญ่และซับซ้อน การใช้บริการทางด้านสถาปัตยกรรมจากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจึงมีมากขึ้นตามลำดับ ทั้งได้มีการกำหนดให้วิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นวิชาชีพควบคุม ตามพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ.2543 และตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 มาตรา 26 ได้บัญญัติให้ “กรณีที่มีการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร ที่ขออนุญาตนั้น มีลักษณะหรืออยู่ในประเภทที่ได้กำหนดเป็นวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกรรม หรือเป็นวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสถาปัตยกรรม ถ้าวิศวกรหรือสถาปนิกผู้รับผิดชอบในการนั้น ตามที่ระบุไว้ในคำขอไม่ได้เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่กรณี ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นปฏิเสธไม่รับพิจารณาคำขออนั้น” ดังนั้น ในการก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร ที่อยู่ในข่ายต้องขออนุญาตก่อสร้างอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 จึงต้องใช้บริการจากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทั้งสิ้น การใช้บริการที่มีเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เกิดข้อพิพาททางสัญญาและข้อขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและผู้รับบริการมากขึ้น

ตามที่ได้ทำการศึกษาในบทที่ 3 แล้วว่า เมื่อเกิดความเสียหายจากการให้บริการทางวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแล้ว กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ว่าจะเป็นการป้องกันหรือการเอาผิดกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ในทางจรรยาบรรณวิชาชีพตามกฎหมายขององค์กรวิชาชีพ บทบัญญัติของกฎหมายทางแพ่งที่เกี่ยวกับผู้

ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดทางอาญาของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามประมวลกฎหมายอาญานั้น ยังไม่สามารถบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การใช้เวลาในการดำเนินคดีค่อนข้างยาวนานทำให้การเยียวยาความเสียหายให้กับผู้เสียหายไม่มีความรวดเร็วทันทั่วที่ค่าเสียหายที่ได้รับอาจไม่ใกล้เคียงกับความเสียหายที่แท้จริง นอกจากนี้ วิธีการดำเนินการเกี่ยวกับความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมยังมีความไม่เหมาะสมและเป็นธรรมเท่าที่ควร ส่วนใหญ่ฝ่ายโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายไม่สามารถที่จะนำเสนอให้เห็นถึงความจริงหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยได้ เนื่องจากความเสียหายอันเกิดจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้นการพิสูจน์ความผิดให้เชื่อมโยงกับความเสียหายเป็นสิ่งที่กระทำได้ยากในการพิสูจน์ ซึ่งจากการที่ได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายของประเทศอังกฤษและประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีแล้วนั้นพบว่าได้มีการนำมาตรการการประกันภัยความรับผิดภาคบังคับมาใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมด้วย ในบทนี้ จะได้ทำการวิเคราะห์ถึงแนวทางการนำมาตรการในการประกันภัยความรับผิดภาคบังคับมาเป็นมาตรการเสริมเยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยที่ผิดพลาด ว่าจะมีความเหมาะสมเพียงใด โดยจะได้กล่าวเป็นลำดับดังต่อไปนี้

4.1 การนำมาตรการทางกฎหมายประกันภัยเข้ามาคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและผู้ได้รับความเสียหาย

เมื่อพบว่าการใช้บริการผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีเพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เกิดข้อพิพาททางสัญญาและข้อขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมและผู้รับบริการมากขึ้น ดังนั้น รูปแบบการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจึงมีความเสี่ยงที่จะผิดพลาดสูง และอาจส่งผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของสาธารณชนด้วย การฟ้องร้องเกี่ยวกับความรับผิดทางวิชาชีพมักเรียกร้องกันเป็นจำนวนเงินที่สูงมาก การทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะนำมาใช้กระจายความเสี่ยงที่เกิดขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การประกันภัยความรับผิดสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีประสิทธิภาพทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ และการกำหนดนโยบายต่างๆ ของทั้งภาครัฐและเอกชนจึงเห็นได้ว่าวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับหลายองค์กร ด้วยเหตุผลดังข้างต้น หากไม่มีมาตรการ หรือข้อบังคับ หรือข้อกฎหมายที่ดีที่จะนำมาใช้จัดการกับประเด็นปัญหาได้ ดังนี้ หากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมออกแบบหรือให้คำปรึกษาผิดพลาด ผู้รับบริการจึงไม่กล้าที่จะฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายต่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรม

ควบคุมเป็นเงินจำนวนมากในฐานะที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมาตรการหนึ่งที่จะช่วยผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ต้องเสี่ยงกับการถูกฟ้องร้องให้ต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้รับบริการ ผู้ซึ่งตนเองกระทำโดยประมาทเดินเล่อคือการประกันภัยความรับผิดชอบเอาไว้ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปบริษัทประกันภัยหรือกองทุนประกันความเสี่ยง ทั้ง 2 กรณีเป็นมาตรการในส่วนคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ในกรณีที่กระทำโดยประมาทและถูกฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน

จากที่ได้ศึกษามาแล้วระบบของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นมี 2 ระบบ คือ ระบบสมัครใจ (Voluntary) และระบบบังคับ (Compulsory) การที่จะนำระบบประกันภัยรูปแบบใดมาใช้ เพื่อคุ้มครองบุคคลผู้ได้รับความเสียหายนั้น จะต้องพิจารณาว่าระบบการประกันภัยรูปแบบใดเหมาะสมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและประโยชน์ต่อบุคคลผู้ได้รับความเสียหายมากที่สุด ในขณะเดียวกันก็ไม่เป็นการสร้างภาระให้กับผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมากเกินไปด้วย

4.1.1 การประกันภัยระบบสมัครใจ (Voluntary)

ตามที่ได้รับทราบมาจากบทที่ 2 แล้วว่า เป็นระบบที่ผู้เอาประกันภัยตกลงใจโอนความเสี่ยงภัยของตนไปให้กับผู้รับประกันภัย ซึ่งในปัจจุบันการประกันที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เอาประกันภัยมีน้อยมาก และเนื่องจากการประกันภัย คือ แผนการเฉลี่ยความเสียหายของบุคคลที่ต้องเสี่ยงภัยลักษณะเดียวกันรวมกลุ่มกันเพื่อสะสมเงินโดยมุ่งหมายว่า หากมีภัยเกิดขึ้นแล้วผู้ได้รับความเสียหายจะได้รับการเยียวยาจากเงินที่ตนได้ร่วมสะสม

สำหรับกรณีผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมในประเทศไทยซึ่งปัจจุบันมีจำนวนไม่เกิน 17,000 คนเท่านั้น เมื่อผู้เอาประกันมีจำนวนน้อย การวางแผนเฉลี่ยความเสียหายโดยรวมกันสะสมเงินนั้น ผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแต่ละคนอาจจะต้องสะสมเงินเป็นจำนวนที่สูง หรืออีกนัยหนึ่งเบี้ยประกันภัยในกรณีเช่นนี้อาจมีอัตราที่สูงเมื่อเทียบกับการประกันภัยประเภทอื่น ดังนั้น การประกันภัยนี้อาจดำเนินไปได้ยากเพราะมีผู้ทำประกันน้อย ซึ่งปัจจุบันพบว่าผู้ประกอบการวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมทำประกันภัยประเภทนี้น้อยมาก

4.1.2 การประกันภัยระบบบังคับ (Compulsory)

การประกันภัยระบบบังคับในปัจจุบันเป็นกรณีที่รัฐได้เข้ามาควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเพื่อความปลอดภัยของสังคม โดยการออกกฎหมายมาใช้บังคับในลักษณะประกันภัยเพื่อบุคคลที่สามอันเป็นหลักประกันให้กับสาธารณชน เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นกับตนดัง เช่น การตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 การกำหนดหลักประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2553 หรือกฎกระทรวง

กำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบ หลักเกณฑ์การขอขึ้นทะเบียนและการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบ และหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ.2548 ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 อันมีลักษณะเป็นระบบของการประกันภัยความรับผิดชอบบังคับ

ดังนั้น การนำระบบประกันภัยภาคบังคับมาใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม อาจกระทำโดยเมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแล้วและได้ให้บริการวิชาชีพแก่ประชาชนทั่วไป ควรจะบังคับให้มีการทำประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่มีการบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเมื่อได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพแล้วและได้ให้บริการวิชาชีพแก่ประชาชนจะต้องทำประกันภัยวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมกับระดับการประกอบวิชาชีพของตนด้วย มิเช่นนั้นจะถือว่าเป็นการกระทำผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสถาปัตยกรรม นอกจากนี้ อาจกำหนดให้ในการขอรับใบอนุญาตหรือการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นจะต้องจัดให้มีค่าธรรมเนียมประกันภัยวิชาชีพมาแสดงด้วย

4.2 รูปแบบการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

จากการศึกษาแนวทางในต่างประเทศในบทที่ 3 พบว่า มาตรการทางกฎหมายในการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของประเทศอังกฤษ นั้นมีความก้าวหน้าค่อนข้างมาก เนื่องจากในประเทศอังกฤษ นอกจากมีคณะกรรมการสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ในการกำกับดูแลผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมแล้วยังมี สถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (The Royal Institute of British Architect: RIBA) ซึ่งเป็นสมาคมวิชาชีพที่รักษาผลประโยชน์และผดุงเกียรติให้แก่ผู้ประกอบวิชาชีพ ในส่วนของการประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ยังมีสำนักงานตัวแทนประกันภัยของสถาบันสถาปนิกแห่งราชอาณาจักร (RIBA Insurance Agency: RIBAIA) ที่เป็นสถาบันที่ได้รับการรับรองจาก ARB และ RIBA ในการจัดหาประกันภัยที่เพียงพอและเหมาะสมแก่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมโดยเป็นไปตามที่ ARB กำหนด

ดังนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจึงเห็นว่ารูปแบบการประกันภัยภาคบังคับความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น ควรมีการกำหนดในเรื่องต่อไปนี้ไว้เป็นอย่างน้อย คือ

4.2.1 รูปแบบการประกันภัยความรับผิดภาคบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

1) ความหมายของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม หมายถึง สัญญาประกันภัยที่มุ่งให้ความคุ้มครองถึงความรับผิดตามกฎหมายที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมซึ่งเป็นผู้อุปประกันภัยได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น โดยความเสียหายนั้นเป็นความเสียหายทางการเงิน

2) ประเภทของการประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

การประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เป็นการประกันภัยความรับผิด (Liability Insurance) ประเภทหนึ่ง แต่ในประเทศไทยจะเรียกชื่อว่าการประกันภัยค้ำจุน (Guarantee Insurance)

3) ผู้เอาประกัน

ผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของทุกประเทศที่ได้ทำการศึกษามาจะหมายถึงบุคคลเดียวกัน คือ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมไม่ว่าในด้านใด หรือประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่มีการรวมกลุ่มทางธุรกิจ เช่น บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วน เพื่อให้บริการด้านสถาปัตยกรรม หากการประกอบวิชาชีพของตนมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่น ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเช่นว่านั้นสามารถทำสัญญาเอาประกันภัยความรับผิดของตนได้

4) วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัย

วัตถุประสงค์ที่เอาประกันภัยมีรายละเอียดเช่นเดียวกันในทุกประเทศ คือ ความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม และลักษณะของความรับผิดที่จะเอาประกันภัยได้นั้น จะต้องเป็นความรับผิดตามกฎหมาย (Legal Liability) คือ เป็นความรับผิดที่สามารถบังคับได้ตามกฎหมาย กรณีที่เป็นความรับผิดตามหน้าที่ ศีลธรรม สัญญาประกันภัยประเภทนี้จะไม่ได้ให้ความคุ้มครอง

5) ส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัย (Insurable Interest)

รายละเอียดของส่วนได้เสียตามสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมดังที่ปรากฏในต่างประเทศและที่ปรากฏตามหลักการประกันภัยค้ำจุนในประเทศไทยมีรายละเอียดที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ผู้เอาประกันภัยตามสัญญาประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น ต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยตั้งแต่

ขณะที่สัญญาประกันภัยได้ทำขึ้น และในขณะที่เกิดความเสียหาย ผู้เอาประกันภัยก็ยังคงต้องมีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกัน เหตุที่สัญญาต้องมีการกำหนดไว้เช่นนี้เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์ความเสียหายที่จะได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย

6) การเรียกร้องค่าเสียหาย (Claims)

รูปแบบการเรียกร้องค่าเสียหายตามสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมดังที่ปรากฏในต่างประเทศและประเทศไทยมีรายละเอียดที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกัน คือ เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ใช้บริการทางวิชาชีพหรือบุคคลที่สามแล้วผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกร้องเอาจากผู้รับประกันภัยได้โดยตรงโดยไม่ต้องไปเรียกร้องจากผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนก่อน

7) ขอบเขตความคุ้มครอง

จากการศึกษาของประเทศอังกฤษนั้น คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ได้กำหนดจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบสำหรับการชดใช้ค่าเสียหาย ในประกันภัยความรับผิดชอบวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสมนั้น คือ 250,000 ปอนด์ สำหรับทุกๆการเรียกร้อง และอยู่ในส่วนที่เกินจากค่าเสียหายส่วนแรก (Excess) 2,500 ปอนด์ โดยรวมการชดใช้ค่าเสียหายทางแพ่งและค่าใช้จ่าย ในการดำเนินคดีต่างๆ รวมทั้งการอ้างพยานผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาคดีในศาลหรืออนุญาโตตุลาการ ในระหว่างที่ได้มีการทำประกันผู้รับประกันจะได้ชดใช้คืนให้แก่ผู้เอาประกันภัยด้วย กรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้จัดทำประกันภัยไม่เป็นไปตามที่คณะกรรมการสภาสถาปนิกอังกฤษ (ARB) ได้กำหนดไว้แล้วย่อมจะถือว่าผู้ประกอบวิชาชีพที่ฝ่าฝืนกระทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ

ในส่วน of ประเทศไทยนั้น จากที่ได้สอบถามจากผู้ที่ได้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจำนวนหนึ่ง ทำให้ได้รับทราบข้อมูลว่า ตัวเลขจำนวนเงินที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมบางส่วนในประเทศไทยเห็นว่าเหมาะสมในการกำหนดเป็นจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบสำหรับการชดใช้ค่าเสียหาย ในกรณีผู้ประกอบวิชาชีพที่เป็นบุคคลธรรมดา คือ 1,000,000 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบต่ำในการยื่นคำขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบอาคาร ในประเด็นความเห็นเกี่ยวกับตัวเลขจำนวนเงินที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมบางส่วนในประเทศไทยเห็นว่าเหมาะสมในการกำหนดเป็นจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบสำหรับการชดใช้ค่าเสียหาย คือ 1,000,000 บาท ดังกล่าวนั้น ในส่วนของภาคธุรกิจประกันภัยเองมีความเห็นเกี่ยวกับตัวเลขเงินจำกัดความรับผิดชอบของบริษัทนายหน้าประกันภัยนิติบุคคลว่า ควรกำหนดเป็นข้อบังคับให้ชัดเจนเพื่อป้องกันความผิดพลาดในการดำเนินกิจการ และควรกำหนดให้บริษัทนายหน้าประกันภัยนิติบุคคล ต้องมีการจัดการเอาประกันภัยวิชาชีพ (Professional Indemnity

Insurance) ในวงเงินจำกัดความรับผิดไม่ต่ำกว่าสองเท่าของเงินทุนจดทะเบียนแต่ไม่ต่ำกว่าจำนวนเงินความรับผิดชอบที่ภาครัฐเห็นว่าเหมาะสม เช่น 5 ล้านบาท ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ลูกค้ามีความอุ่นใจในการใช้บริการของบริษัทนายหน้าประกันภัยแล้ว ยังช่วยส่งเสริมให้บริษัทประกันภัยในประเทศ ให้ความสนใจในการพัฒนาการประกันภัยวิชาชีพที่อาจขยายสู่วิชาชีพอื่นๆ เช่น แพทย์ สถาปนิก วิศวกร ฯลฯ¹ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าอาจนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดวงเงินจำกัดความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่เป็นนิติบุคคลได้

ในส่วนของจำนวนเงินค่าเสียหายในส่วนแรกและเบี้ยประกันภัยที่จะต้องชำระให้แก่บริษัทผู้รับประกันภัยนั้น ผู้ที่ได้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมส่วนใหญ่เห็นว่า ควรให้เป็นหน้าที่ของบริษัทผู้รับประกันภัยที่จะพิจารณาตัวเลขดังกล่าวโดยเห็นว่าควรพิจารณาจากรายได้ของผู้ประกอบวิชาชีพ ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพ อัตราความเสี่ยงในการก่อให้เกิดความเสียหายในการประกอบวิชาชีพ ฯลฯ ประกอบ เนื่องจาก ในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้น ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพมีถึง 3 ระดับ อันได้แก่ ใบอนุญาตระดับภาคี สถาปนิก ใบอนุญาตระดับสามัญสถาปนิก และใบอนุญาตระดับวุฒิสถาปนิก ซึ่งสามารถประกอบวิชาชีพได้ในชนิดและขนาดงานที่แตกต่างกัน ความรับผิดชอบจึงมีต่างกันด้วย โดยเห็นว่าควรมีหน่วยงานที่สามารถตรวจสอบเกี่ยวกับการกำหนดจำนวนเงินค่าเสียหายในส่วนแรกและเบี้ยประกันภัยดังกล่าวเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรม ทั้งนี้ สมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความเห็นว่าการพิจารณารับประกันภัย และพิจารณาอัตราเบี้ยกรมธรรม์ประกันภัยของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นควรพิจารณาในหัวข้อต่อไปนี้ประกอบด้วย²

- (1) ประเภทของการประกอบวิชาชีพ
- (2) ขนาดขององค์กร (จำนวนพนักงานและรายรับต่อปี)
- (3) ลักษณะเฉพาะของงานที่ทำ
- (4) ประสบการณ์ขององค์กรและพนักงาน
- (5) ประวัติความเสียหายที่เคยเกิดขึ้น
- (6) มีงานที่ต้องทำนอกประเทศไทย หรือไม่
- (7) วงเงินที่ต้องการให้คุ้มครอง
- (8) วงเงินค่าเสียหายส่วนแรก ที่ผู้เอาประกันภัยยินดีจะรับเอง
- (9) ประมาณการรายได้ของบริษัทในปีที่จะทำประกันภัย

¹อนุพงศ์ กาญจนเรือง. (2551). วารสารไทยแลนด์อินชัวร์นซ์ประกันภัย. หน้า 148.

² www.asa.or.th สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2555

(10) งบการเงินย้อนหลัง 3 ปี หรือหนังสือรายงานประจำปี

8) ข้อยกเว้นความรับผิด

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศแล้ว พบว่าการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการยกเว้นความรับผิดนั้น จะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันอย่างมาก ดังนั้นจึงเห็นว่าในส่วนของประเทศไทยควรรนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาเป็นแนวทาง คือ

(1) การยกเว้นค่าใช้จ่ายส่วนแรกที่กำหนดในกรมธรรม์

(2) การเรียกร้องที่เกิดจากการให้บริการวิชาชีพที่ดำเนินการโดยผู้เอาประกันภัยในการกระทำอันเกิดจากการร่วมทุน หรือกิจการร่วมค้า เว้นแต่มีการลงนามรับรองในเรื่องดังกล่าวโดยเฉพาะ

(3) ความเสียหายอันเกิดจากการขนส่ง

(4) การเรียกร้องที่เกิดจากการบาดเจ็บ ป่วยหรือเสียชีวิตของผู้เอาประกันภัยที่ทำงานภายใต้สัญญาจ้างงาน

(5) การเรียกร้องโดยตรงหรือโดยอ้อมจากการให้บริการทางการเงินอันควบคุมโดยสถาบันการเงินที่มีอำนาจหน้าที่

(6) การเรียกร้องที่เกิดจากการสูญเสียทางการค้า

(7) การกระทำอันเกิดจากการฉ้อโกงหรือไม่ซื่อสัตย์

(8) ความเสียหายทางอาญา

(9) ความเสียหายอันเกิดจากระเบิดนิวเคลียร์หรือการสงคราม

(10) การเรียกร้องความสูญเสียที่เกิดจากการดำเนินการทางคอมพิวเตอร์

(11) การเรียกร้องอันเกิดจากการขายสินค้า ผลิตภัณฑ์ การติดตั้งและบำรุงรักษา ซ่อมแซมหรือแก้ไขความบกพร่องของสินค้า

(12) การก่อการร้าย

(13) การเรียกร้องที่เกิดจากความรับผิดในฐานะพนักงาน กรรมการหรือผู้ดูแล

(14) ความรับผิดชอบโดยตรงหรือโดยอ้อมที่เกิดขึ้นจากแร่ใยหิน

4.2.2 มาตรการทางกฎหมายในการนำประกันภัยความรับผิดภาคบังคับมาใช้กับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม

จากการศึกษาข้อมูลจากต่างประเทศพบว่า การควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมนั้น ในต่างประเทศจะมีองค์กรวิชาชีพที่ควบคุมเป็นการเฉพาะเช่นเดียวกับประเทศไทย ซึ่งองค์กรวิชาชีพดังกล่าวจะมีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการประกอบวิชาชีพตลอดจนลงโทษ ในกรณีที่มีการประกอบวิชาชีพไม่เหมาะสม ทั้งนี้ ได้พบว่าได้มี

การกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องจัดให้มีการทำประกันภัยวิชาชีพที่เพียงพอและเหมาะสม ตามเกณฑ์ที่องค์กรวิชาชีพกำหนด เช่น วงเงินจำกัดความรับผิดชอบขั้นต่ำไว้ด้วย มิฉะนั้นจะถือว่าผู้ประกอบวิชาชีพกระทำผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ซึ่งอาจได้รับโทษจำกัดสิทธิหรือถูกเพิกสิทธิในการประกอบวิชาชีพเลยทีเดียว นอกจากนี้เมื่อได้พิจารณาจากกฎหมายในประเทศไทยแล้วก็พบว่า มีการนำการประกันวิชาชีพภาคบังคับมาใช้ในหลายวิชาชีพด้วยกัน อาทิ เช่น การกำหนดหลักประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2553 ที่กำหนดให้ในวันที่ยื่นจดทะเบียนต่อสภาวิชาชีพบัญชี ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องจัดให้มีหลักประกันเพื่อประกันความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามประเภทหนึ่งประเภทใดรวมกันเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสามของทุน ตามข้อ 2 ซึ่งประเภทของหลักประกันภัยความรับผิดชอบของบุคคลภายนอก ได้แก่ ธรรมเนียมประกันภัยความรับผิดชอบทางวิชาชีพบัญชีของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ข้อ 3 (5) หรือกรณีการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบอาคาร ตามกฎกระทรวงกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ตรวจสอบ หลักเกณฑ์ การขอขึ้นทะเบียนและการเพิกถอนการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบและหลักเกณฑ์การตรวจสอบอาคาร พ.ศ.2548 ซึ่งนอกจากจะต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิศวกรหรือผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยสถาปนิกแล้วแต่กรณี ในการยื่นคำขอเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ตรวจสอบจะต้องจัดส่งสัญญาประกันภัยและค่าธรรมเนียมประกันภัยให้แก่คณะกรรมการควบคุมอาคารพิจารณา โดยเป็นการประกันความรับผิดชอบตามกฎหมายที่เกิดจากความบกพร่องของผู้ขอขึ้นทะเบียนมีจำนวนเงินคุ้มครองไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทต่อ 1 ครั้งและไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาทต่อปี และมีระยะเวลาคุ้มครองไม่น้อยกว่า 3 ปี

จากตัวอย่างข้างต้นดังกล่าว จึงเห็นว่าการจะนำการประกันภัยวิชาชีพภาคบังคับมาใช้บังคับกับผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมอย่างเป็นรูปธรรมนั้น ควรจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพด้วยผู้เขียนจึงขอเสนอให้แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะได้นำเสนอในบทที่ 5 ต่อไป

4.3 สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ผู้เสียหาย บริษัทผู้รับประกันภัย

4.3.1 สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับบริษัทประกันภัย

เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ทำสัญญาประกันภัยความรับผิดชอบต่อบริษัทประกันภัยโดยชำระค่าเบี้ยประกันภัยตามอัตราที่ได้กำหนดแล้ว หากเกิดความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพที่ผิดพลาด บกพร่องหรือการประกอบวิชาชีพที่ไม่ครบถ้วนขึ้น บริษัท

ประกันภัยมีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายจากการใช้บริการวิชาชีพตลอดจนบุคคลที่สาม (Third Party) ที่ได้รับความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม ในนามของผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเพื่อความวินาศภัยอันผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ก่อให้เกิดขึ้นอันผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย (Legal Liability) โดยจำนวนเงินที่ผู้รับประกันภัยจะต้องชดใช้แก่ผู้เสียหายจากการใช้บริการวิชาชีพหรือบุคคลที่สามนั้นจะไม่เกินจำนวนเงินจำกัดความรับผิด (Limit of Liability) ที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์ประกันภัย ทั้งนี้ ในกรณีที่ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีมูลค่าของความเสียหายเกินกว่าจำนวนเงินที่จำกัดความรับผิดแล้ว ผู้รับประกันภัยก็ไม่มีหน้าที่ต้องชดใช้เงินจำนวนที่เกินจำนวนที่จำกัดความรับผิดให้แก่ผู้เสียหาย แต่ผู้เอาประกันภัยจะต้องรับผิดชอบชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายในส่วนที่ขาด โดยในการเรียกร้องให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เสียหายสามารถเรียกร้องเอาจากบริษัทได้โดยตรงโดยไม่ต้องเรียกร้องเอาจากผู้เอาประกันภัย

ดังนั้น เมื่อเกิดความเสียหายแล้ว ย่อมเป็นหลักประกันว่าผู้เสียหายจะได้รับชดใช้ค่าเสียหายในเบื้องต้นอย่างแน่นอน โดยที่ไม่ต้องเสียเวลาในการดำเนินการฟ้องร้องเอาจากผู้รับประกันภัย เนื่องจากการประกันภัยความรับผิดต่อบุคคลที่สามนี้เป็นการประกันภัยที่ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความรับผิดเสียก่อนแล้วจึงจะมีการชดใช้ค่าเสียหาย ซึ่งหากความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีไม่มากนัก จำนวนค่าเสียหายที่ได้รับชดใช้อาจเพียงพอที่จะเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ต้องเสียหายได้ ซึ่งทำให้ลดขั้นตอนที่ผู้เสียหายจะต้องมาเรียกร้องเอาจากผู้ประกอบวิชาชีพ ทั้งยังเกิดความสะดวกต่อทุกฝ่ายที่จะประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการฟ้องร้องเพื่อให้ชดใช้ค่าเสียหาย แต่แม้ว่าในกรณีที่ผู้รับประกันภัยได้ส่งเงินค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้วก็ตาม ผู้รับประกันภัยยังหาหลุดพ้นจากความรับผิดต่อบุคคลภายนอกที่เป็นผู้เสียหายไม่ เว้นแต่ผู้รับประกันภัยจะพิสูจน์ได้ว่าค่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายแล้ว ทำให้เห็นว่า แม้ผู้รับประกันภัยจะได้ชำระเงินตามสัญญาประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยไปแล้ว หากผู้เอาประกันภัยยังไม่ได้นำไปชำระให้กับบุคคลที่ได้รับความเสียหาย ผู้รับประกันภัยจะยังไม่พ้นความรับผิดตามสัญญาประกันภัย

4.3.2 สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมกับผู้เสียหาย

ในกรณีที่ผู้ประกอบวิชาชีพได้รับให้บริการวิชาชีพกับผู้รับบริการแต่ได้ให้บริการวิชาชีพผิดพลาด บกพร่องหรือไม่ครบถ้วนแล้ว ผู้รับบริการดังกล่าวถือว่าเป็นผู้ต้องเสียหายจากการประกอบวิชาชีพซึ่งผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องรับผิดชอบกับผู้รับบริการที่ได้รับความเสียหายนั้น เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพได้มีการทำประกันภัยวิชาชีพต่อบุคคลที่สามกับบริษัทประกันภัยตามที่ได้มีกฎหมายบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพ

สถาปัตยกรรมควบคุมต้องจัดหาประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามที่เพียงพอและเหมาะสมแล้ว ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยชดเชยค่าเสียหายอันเกิดแก่ตนได้โดยตรงโดยที่ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องเรียกร้องให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นชดเชยค่าเสียหายแก่ตนเสียก่อน ตามที่ได้อธิบายไว้ในข้อ 4.3.1 เนื่องจากการประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามนี้เป็นการนำหลัก Modified No-Fault มาใช้ คือเป็นการชดเชยค่าเสียหายโดยไม่ต้องเสียเวลาพิสูจน์ความผิดก่อน จึงจะได้รับค่าเสียหาย และไม่ตัดสิทธิหรือยกเลิกความรับผิดในทางละเมิด ผู้ได้รับความเสียหายยังมีสิทธิฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายละเมิดได้ตามปกติด้วย ดังนั้น กรณีหากผู้เสียหายจากการใช้บริการวิชาชีพได้รับความเสียหายมากกว่าจำนวนเงินจำกัดความรับผิดที่ผู้ประกอบวิชาชีพได้ตกลงเอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพยังต้องรับผิดชอบในส่วนที่ค่าเสียหายที่กรรมธรรม์มิได้คุ้มครองไว้อีกด้วย โดยผู้เสียหายจะต้องใช้ใช้เรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวจากผู้ประกอบวิชาชีพโดยตรง

4.3.3 สิทธิหน้าที่ระหว่างผู้เสียหายกับบริษัทประกันภัย

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่าการประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามนี้เป็นสัญญาประกันภัยค่าจุนประเภทหนึ่งซึ่งเป็นสัญญาที่จะโอนสิทธิให้แก่บุคคลภายนอกไม่ได้ เนื่องจากได้ยกประโยชน์ให้แก่ผู้เสียหายไปแล้ว ดังนั้น เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ให้บริการทางวิชาชีพหรือบุคคลที่สามแล้วผู้ได้รับความเสียหายสามารถเรียกร้องเอาจากผู้รับประกันภัยได้โดยตรง แม้ผู้เสียหายจะไม่ใช้คู่สัญญาในสัญญาประกันภัยก็ตาม โดยไม่จำเป็นต้องไปเรียกร้องจากผู้เอาประกันภัยซึ่งเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ตนก่อน โดยค่าสินไหมทดแทนในกรณีนี้ไม่อาจคิดเกินไปกว่าจำนวนซึ่งผู้รับประกันภัยพึงจะต้องใช้ตามสัญญานั้น

ในการเรียกร้องให้ผู้รับประกันภัยนั้น ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงสาเหตุของความผิดพลาดอันเกิดจากการให้บริการวิชาชีพแต่อย่างใด เนื่องจากการประกันภัยความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม มีหลักการคือ เป็นการชดเชยค่าเสียหายในเบื้องต้นให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิดเสียก่อน ตามหลัก Modified No-Fault ดังนั้น หากผู้เสียหายได้เรียกร้องให้บริษัทผู้รับประกันภัยที่ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมได้เอาประกันภัยไว้แล้ว บริษัทผู้รับประกันภัยจะปฏิเสธไม่จ่ายเงินชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายไม่ได้ ทั้งนี้ ผู้รับประกันภัยแม้จะได้ใช้เงินค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยแล้ว ก็ยังหาหลุดพ้นจากความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่เป็นผู้เสียหายไม่ เว้นแต่ผู้รับประกันภัยจะพิสูจน์ได้ว่าค่าสินไหมทดแทนนั้นผู้เอาประกันภัยได้ชดเชยให้แก่ผู้เสียหายแล้ว

4.4 สิทธิที่มีอยู่เดิมของผู้เสียหายไม่ถูกระงับ

การประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุม เป็นลักษณะของการประกันภัยค่าจูน จึงมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากประกันภัยทั่วไป ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 และมาตรา 888 เกี่ยวกับเรื่องค่าสินไหมทดแทนที่ผู้รับประกันภัยต้องชดเชยแก่บุคคลภายนอกผู้ต้องเสียหายในนามของผู้เอาประกันภัย โดยวินาศภัยในที่นี้ หมายความว่า ความเสียหายอย่างใด ๆ บรรดาซึ่งจะพึงประมาณเป็นเงินได้ ตามมาตรา 869 ซึ่งค่าสินไหมทดแทนในที่นี้อาจเนื่องจากการที่ผู้เอาประกันได้ทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ตามมาตรา 420 โดยหลักการชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดบัญญัติไว้ในมาตรา 438 ซึ่งบัญญัติถึงการชดเชยค่าสินไหมทดแทนว่าได้แก่ การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายเสียไปเพราะละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น รวมทั้งค่าเสียหายอันจะพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใดอันได้ก่อขึ้นนั้นด้วย

จะเห็นได้ว่า หลักการชดเชยค่าสินไหมทดแทนคือ ต้องการให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิมเหมือนเมื่อยังไม่ทำละเมิด แม้ไม่สามารถคืนทรัพย์สินให้ผู้เสียหายได้ ก็ต้องชดเชยกันด้วยวิธีอื่น โดยค่าสินไหมทดแทนนี้ กฎหมายกำหนดให้ศาลวินิจฉัยตามสมควรแห่งพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด ค่าสินไหมทดแทนยังอาจรวมถึง ดอกเบี้ย ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ค่าเสียหายในมูลละเมิด ไม่จำกัดเฉพาะผลที่เกิดขึ้นแล้วในปัจจุบันแต่ยังรวมถึงผลที่เกิดขึ้นในอนาคต อันเป็นที่แน่นอนว่าจะเกิดขึ้นด้วย ความเสียหายในอนาคตย่อมเป็นความเสียหายที่ผู้ทำละเมิดหรือผู้ต้องรับผิดชอบจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายด้วยเช่นกัน เช่น ค่าเสียหายตามมาตรา 444 ซึ่งเป็นค่าเสียหายเกี่ยวกับการทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บและผู้ทำละเมิดต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบการงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 887 บัญญัติให้ผู้รับประกันภัยต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อความวินาศที่เกิดแก่บุคคลภายนอก ผู้ต้องเสียหายอันเนื่องมาจากความรับผิดชอบของผู้เอาประกันซึ่งค่าสินไหมทดแทนในกรณีเป็นค่าสินไหมทดแทนเพื่อการบาดเจ็บ หรือเสียชีวิต หรือการชดเชยค่าเสียหายอันเนื่องมาจากทรัพย์สินของบุคคลภายนอกเกิดความเสียหายที่เป็นตัวเงิน หรือชดเชยทรัพย์สิน รวมทั้งการทำให้ทรัพย์สินที่เสียหายกลับคืนสู่สภาพเดิมด้วย แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 887 วรรค 2 บัญญัติว่า “บุคคลผู้ต้องเสียหายชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนตามที่ตนควรจะได้จากผู้รับประกันภัยโดยตรง แต่ค่าสินไหมทดแทน เช่นว่านี้ หากจะคิดเกินไปกว่าจำนวนอันผู้รับประกันภัยจะพึงต้องใช้ตามสัญญานั้นได้ไม่...” คือ ผู้เสียหายมีการเรียกร้องค่าสินไหมจากผู้รับประกันภัยได้เพียงพอที่ผู้รับประกันภัยต้องรับผิดชอบตามสัญญาประกันภัยเท่านั้น เมื่อพิจารณาประกอบด้วยมาตรา 887 วรรคท้าย ซึ่งบัญญัติว่า “ท่านห้ามมิให้คิดค่าสินไหมทดแทนเกินไปกว่าจำนวนซึ่งเอาประกันภัยไว้” จะเห็นได้ว่า ค่าสินไหมทดแทนที่ผู้รับประกันภัยมีหน้าที่จ่ายนั้นต้อง

ไม่เกินไปกว่าจำนวนเงินที่ผู้รับประกันภัยตกลงรับประกันภัยไว้ หากรวมค่าสินไหมทดแทนทั้งหมดแล้วเกินวงเงินที่รับประกันภัย ผู้รับประกันภัยคงมีหน้าที่ต้องจ่ายเพียงจำนวนที่เอาประกันภัยไว้เท่านั้น เพราะแม้จำนวนเงินที่เอาประกันภัยไว้จะสูงเท่าใดก็ตามถ้าความเสียหายที่แท้จริงไม่ถึงจำนวนนั้นแล้ว ผู้เอาประกันภัยไม่มีสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเกินจำนวนที่วินาศภัยจริง เพราะสัญญาประกันวินาศภัยเป็นสัญญาชดเชยค่าเสียหาย (Indemnity Contract) ผู้เอาประกันภัยจะค่ากำไรจากสัญญาประกันวินาศภัยไม่ได้³ แต่ถ้าจำนวนที่เอาประกันภัยไว้ต่ำกว่าความเสียหายที่แท้จริง ผู้รับประกันภัยก็ต้องรับผิดชอบเกินกว่าจำนวนที่เอาประกันภัยไว้เพราะผู้เอาประกันภัยพอใจเอาประกันภัยเพียงจำนวนที่ตกลงไว้เท่านั้น ผู้รับประกันภัยไม่ต้องรับผิดชอบเกินกว่าที่ได้สัญญาไว้

ปัญหาที่ต้องพิจารณาในส่วนนี้คือ เมื่อผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนจากผู้รับประกันภัยแล้วไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น ผู้เสียหายสามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายส่วนที่เกินจากวงเงินประกันจากผู้เอาประกันภัยคือผู้ทำละเมิดได้อีกหรือไม่ ในที่นี้ยกตัวอย่างกฎหมายที่มีใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 ของไทยที่มีการจ่ายค่าทดแทน คือ ตามมาตรา 20 วรรคหนึ่งว่า “เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ประสบภัยจากรถที่บริษัทรับประกันรับไว้ ให้บริษัทจ่ายค่าเสียหายเบื้องต้น แก่ผู้ประสบภัยเมื่อได้รับคำร้องของผู้ประสบภัย” กรณีดังกล่าวจะเป็นการจ่ายค่าเสียหายโดยมีลักษณะค่าเสียหายเบื้องต้น ซึ่งมีลักษณะเป็นเงินทดรองจ่ายไปก่อนโดยไม่ต้องรอพิสูจน์ความผิด เมื่อพิสูจน์ความผิดแล้วปรากฏว่ารถคันที่บริษัทรับประกันภัยไว้เป็นฝ่ายผิด บริษัทก็ต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพิ่มจนครบจำนวนที่ต้องจ่าย หากความเสียหายนั้นมีมากกว่าจำนวนเงินค่าเสียหายเบื้องต้น นอกจากนี้ตามมาตรา 22 ยังได้บัญญัติว่า “การได้รับชดเชยตามมาตรา 20 ไม่ตัดสิทธิผู้ประสบภัยที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมตามประมวลแพ่งและพาณิชย์” คือ หากผู้เสียหายได้รับเงินทดแทนไม่คุ้มค่าเสียหาย ผู้เสียหายมีสิทธิดำเนินการฟ้องร้องเพื่อเรียกค่าเสียหายได้

ดังนั้นตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการรับประกันภัยความรับผิดชอบบังคับนี้เป็นการนำหลัก Modified No-Fault มาใช้ คือเป็นการชดเชยค่าเสียหายโดยไม่ต้องเสียเวลาพิสูจน์ความผิดก่อนจึงจะได้รับค่าเสียหาย และไม่ตัดสิทธิหรือยกเลิกความรับผิดชอบในทางละเมิด ผู้ได้รับความเสียหายจึงยังมีสิทธิฟ้องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายละเมิดได้ตามปกติ ดังนั้นเมื่อผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกรรมธรรมน้อยกว่าความเสียหายที่ได้รับ เมื่อไม่มีกฎหมายห้ามและตามกรรมธรรม์ก็ไม่ได้ระบุไว้ได้ จึงไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายจากผู้กระทำละเมิดได้อีก

³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 64/2516.

4.5 การประกันภัยภาคบังคับอาจยังไม่สามารถเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายและยังไม่คุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเท่าที่ควร

ตามที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้าพบว่า การทำประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภาคบังคับนี้ เป็นการประกันภัยวิชาชีพที่รัฐจะได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมจะต้องมีประกันภัยเพื่อความคุ้มครองความรับผิดชอบบุคคลภายนอกโดยมุ่งเน้นประโยชน์ของบุคคลที่สาม อันเป็นลักษณะของกฎหมายยุคใหม่ที่มีพื้นฐานของหลักความสงบเรียบร้อยของประชาชน และกฎหมายการประกันภัยเป็นเครื่องมือที่รัฐใช้ในการบริหารจัดการสังคม เป็นลักษณะของการออกกฎหมายมาใช้บังคับให้ประชาชนในประเทศต้องกระทำตามแทนที่จะมีลักษณะแบบเดิมที่บังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเอาประกันภัยไว้เพื่อคุ้มครองความรับผิดชอบละเมิดของตนอันเกิดจากการประกอบวิชาชีพเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกต้องเสียหายไม่ว่าแก่ชีวิตร่างกายหรือแก่ทรัพย์สิน บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายมีสิทธิตามกฎหมายในการเรียกร้องหรือฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพจากบริษัทประกันภัยได้ ด้วยเหตุนี้ การที่ผู้ทำละเมิดจะสามารถชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้หรือไม่จึงไม่เป็นปัญหาต่อไป เพราะการประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภาคบังคับทำให้ผู้ได้รับความเสียหายมีหลักประกันในระดับหนึ่งว่าตนมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายซึ่งต้องได้รับการช่วยเหลือเยียวยาอย่างแน่นอน การประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภาคบังคับจึงเป็นการคุ้มครองประชาชนผู้ประสบภัยมากขึ้น

การประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภาคบังคับทำให้ผู้ได้รับความเสียหายมีหลักประกันว่าตนมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมายซึ่งต้องได้รับการช่วยเหลือเยียวยาอย่างแน่นอน แต่เป็นเพียงการเยียวยาชดเชยค่าเสียหายในระดับหนึ่งเท่านั้น อันเป็นเพียงการชดเชยค่าเสียหายในเบื้องต้น เพราะกรรมธรรม์ประกันภัยความรับผิดชอบของผู้ประกอบวิชาชีพโดยทั่วไปจะกำหนดจำนวนเงินที่จะชดเชยภายใต้กรรมธรรม์ประกันภัยเป็นจำนวนเงินที่จำกัดความรับผิดชอบสูงสุดสำหรับการชดเชยภายใต้เหตุการณ์เรียกร้องหนึ่งครั้ง และอาจจะมีจำนวนเงินจำกัดสูงสุดสำหรับการเรียกร้องทุกรายรวมกันภายในระยะเวลาการประกันภัย (Aggregate Limit) อยู่ด้วย บริษัทที่รับประกันภัยจึงไม่จำเป็นต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายเกินไปกว่าวงเงินจำกัดความรับผิดชอบนั้นๆ ซึ่งโดยทั่วไป ขนาดของจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบจะเป็นข้อตกลงระหว่างผู้เอาประกันภัยและผู้รับประกันภัย แต่ในบางประเทศสมาคมวิชาชีพก็ได้ให้คำแนะนำหรือกำหนดแนวทางให้ผู้ประกอบวิชาชีพทำประกันภัยความรับผิดชอบโดยมีจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบสูงสุดตามสภาพการณ์ของประเทศนั้นๆ ดังนั้น กรณีที่ประเทศใดการพัฒนาในด้านวิชาชีพยังมีไม่มากนักหรือยังไม่ได้ได้รับความเชื่อถือเป็นที่แพร่หลายจากผู้ใช้บริการแล้วการคิดค่าบริการวิชาชีพก็อาจจะไม่สูงนัก ดังนั้น

หากผู้ใช้บริการได้รับความเสียหายที่มากกว่าวงเงินดังกล่าวแล้ว ผู้เสียหายย่อมไม่ได้รับค่าใช้จ่ายค่าเสียหายในส่วนที่เกินกว่าวงเงินประกัน ส่งผลให้ค่าเสียหายที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการชดเชยเยียวยาต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงๆ และหากการชดเชยเยียวยาจากบริษัทผู้รับประกันภัยไม่เพียงพอต่อความเสียหายที่แท้จริงที่ผู้ใช้บริการได้รับ เนื่องจาก มีการเรียกร้องเกินกว่าวงเงินจำกัดความรับผิดชอบแล้ว ผู้เสียหายก็อาจจะดำเนินการฟ้องเรียกร้องค่าเสียหายในส่วนที่ขาดเอาจากผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมผู้ทำละเมิดหรือผิดสัญญาต่อผู้เสียหาย โดยการดำเนินคดีในชั้นศาล ซึ่งการดำเนินการใช้สิทธิเรียกร้องโดยนำคดีขึ้นสู่ศาลนั้น ย่อมทำให้เสียเวลาทั้งฝ่ายผู้ฟ้องและผู้ถูกฟ้อง เพราะการดำเนินคดีในชั้นศาลนั้นใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน และยังเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีด้วย นอกจากนี้ อาจมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องภาระการพิสูจน์เพื่อให้ศาลเห็นว่าความเสียหายที่ผู้ใช้บริการได้รับนั้นเกิดจากการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมที่ผิดพลาดบกพร่อง ดังนั้น ภาระการพิสูจน์ย่อมตกเป็นของฝ่ายโจทก์คือผู้ซึ่งต้องเสียหายจากการใช้บริการวิชานั้นเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ได้อยู่ในความรู้เห็นของประชาชนทั่วไปซึ่งมิได้มีความรู้ทางด้านสถาปัตยกรรม ภูมิจึงเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้ซึ่งต้องเสียหายค่อนข้างมาก การที่กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องจัดให้มีการประกันภัยความรับผิดชอบต่อลูกค้าบังคับนั้น ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมต้องมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเป็นค่าเบี้ยประกันภัย ซึ่งกรณีนี้ทำให้ทั้งผู้ประกอบวิชาชีพและผู้รับบริการต้องมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ กรณีของผู้ประกอบวิชานั้น หากผู้ประกอบวิชาชีพท่านนั้นไม่ได้ประกอบวิชาชีพในช่วงเวลาดังกล่าว หรือประกอบวิชาชีพจำนวนไม่มากนัก หรือเป็นผู้ซึ่งประกอบวิชาชีพด้วยความระมัดระวังและมิได้มีความเสี่ยงที่จะทำผิดพลาดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแล้ว ผู้ประกอบวิชาชีพท่านนั้นก็จะต้องรับภาระในส่วน of ค่าเบี้ยประกันภัยที่จะต้องจ่ายเพิ่มขึ้น ในส่วนของผู้รับบริการเอง เมื่อผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมถูกบังคับให้ต้องจัดทำประกันภัยวิชาชีพภาคบังคับและมีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นแล้ว ย่อมจะต้องเพิ่มต้นทุนดังกล่าวเข้าไปในการคิดค่าบริการวิชาชีพกับผู้รับบริการด้วย ส่งผลให้ผู้รับบริการมีภาระในการจ่ายค่าบริการวิชาชีพที่เพิ่มมากขึ้น

จากการศึกษาแม้จะพบว่า การประกันภัยความรับผิดชอบต่อลูกค้าบังคับของผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมนั้นอาจจะยังมีข้อจำกัดอยู่บางประการก็ตาม แต่เห็นว่าการทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อลูกค้าบังคับในการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมเป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะแม้ว่าในการทำประกันภัยภาคบังคับนั้นจะกำหนดจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบไว้ซึ่งอาจทำให้การเยียวยา ค่าเสียหายไม่สามารถชดเชยได้เต็มตามจำนวนที่เสียหายจริงในกรณีที่ความเสียหายมีเป็นจำนวนมากก็ตาม แต่จำนวนเงินชดเชยค่าเสียหายดังกล่าวก็สามารถที่จะชดเชยและเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่เดือดร้อนได้อย่างทันท่วงที และลดขั้นตอนยุ่งยากในเรื่องการเรียกร้องให้ชดเชยค่าเสียหาย เนื่องจาก

ได้จัดทำประกันภัยเพื่อโอนความเสี่ยงภัยให้แก่บริษัทผู้รับประกันภัยแล้ว ทำให้ไม่ต้องไปใช้สิทธิทางศาลซึ่งอาจใช้ระยะเวลายาวนาน กรณีหากโครงการที่จะทำประกันภัยนั้นมีขนาดใหญ่หลายๆ มีงบประมาณการก่อสร้างสูงหรืออาจเป็นการก่อสร้างที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย การทำประกันภัยวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมภาคบังคับก็อาจจะไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในโครงการลักษณะดังกล่าวได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า ในกรณีโครงการขนาดใหญ่ดังกล่าวนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมสามารถทำประกันภัยประเภทอื่นเพิ่มเติมอีกได้ซึ่งเป็นการทำประกันภัยโดยสมัครใจเพื่อให้ความคุ้มครองมูลค่าความเสียหายที่ใกล้เคียงกับความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด ซึ่งผู้เขียนจะได้เสนอแนะในบทที่ 5 ต่อไป